

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet, 19.FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.A „Kitartás” egyesület alapszabályait
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452/902. szám alatt hagyta jóvá.

Gondolatok.

Az elmúlt évről kevés mondani valónk van. Folytattuk azokat a munkákat, melyeknek évek előtt vetettük meg az alapját. Hogy kielégítő eredményt tudunk felmutatni, azt legjobban tanúsítják azok a számok, melyek az alábbi kimutatásban foglalhatók.

Sokakat elvitt közülünk a végzet, de csak ilyenkor érezhető a teljesített nagy munkának eredménye, ezekben az esetekben kezdődik a mi kötelességünk.

Ha pedig, daczára ennek, számban mégsem úgy gyarapodtunk, amint kellett volna, annak egyedül azok a nehéz megélhetési viszonyok az okai, melyek oly váratlanul mindnyájunkra neheztedek. Ma már nem az képezi a munkás embernek gondját, hogy mikép biztosítsa jövőjét, hanem az, hogy mi-ből éljen holnap. Megingott mindenkiben a jövő boldogulás hite, fásult érzéketlenséggel a bekövetkezendők iránt, mindenki csak a má-nak él, nem törődve a holnappal.

Az Istenben való hit, a felebaráti szeretet, a hazafiság nevetséges fogalmakká kezdenek válni; hovatovább elhamvad minden érzés, mely az embereket egymáshoz fűzi. Az egymás iránti gyűlöletnek tettekben való megnyilvánulását csak az anyagi hatalom ereje tudja még úgy ahogy elfojtani, de ki tudja, mikor telik csordultig a keserűség pohara, hogy azután pusztítva jót és rosszat, szétáradjon.

Nagy társadalmi harcok előtt állunk. Az egyik táborban a lelkiismeretlen anyagiasság a hozzátapadó hatalommal, a másikban az elszánt nyomoruság aczélozott izmaival farkasszemet néznek egymással. Pedig az igazság csak az egyiké, az utóbbié.

Az anyagi javaknak mértéktelen felhal-

mozása, a közforgalomtól való elvonása, az ipari munkának kizsákmányolása vagyongyűjtés szempontjából, mind egy-egy ok arra, hogy szítsa az elkeseredést; mert a legszorgalmasabb munkásnak is alig van megadva annak a lehetősége, hogy magának és családjának csak mérsékelt jólétet is biztosíthasson. Ez egyik legfőbb oka annak a minden társadalmi intézményt megvető, szétromboló kedvnek, mely az emberek kilencztizedrészét a vagyon és hatalom birtokában levő egytizedrészt ellen tüzeli. És nem is vagyunk messze attól az időtől, mikor még a legjobbat is gyűlölettel fogják visszautasítani azok kezéből, akik ma a nekik fölös száraz kenyeret is görcsösen a markukba szoritják, hogy annak a másíknak ne jusson belőle.

Az a nyomoruság, mely az ó év küszöbét átlépi, hogy az új évet megátkozza, be nem szüntethető »ingyen tejjel és kenyérrrel«, melyek adományozásánál a szerénykedő emberszeretet mellett a hiuság pöffeszkedik.

Hogy pedig a társadalom jómódu része ilyen jótékonyág gyakorlásával tetszeleg magának és öntelten csodálja is még saját nagylelkűségét, ez a legszomorubb bizonyítéka annak, hogy az emberszeretet kiveszőben van a szivekből. Mert bizony még kötelességet sem teljesít azzal, hogy az éhező milliókból néhány száznak egy darab kenyeret vet oda és azt is oly módon, hogy önérzetes ember csak végső szükségben és akkor is csak szégyenpirral az arcán nyul utána, mert az életosztón mindennél hatalmasabb.

Akik ezeket az őket szórakoztató látványosságokat rendezik, annyira szűk látókörűek és nem ismerik azt az élethalálharcot, mely zajtalanul bár, de megdöbbentő elkeseredéssel folyik körülöttük, hogy sértődve tárgyalják azt az égbekiáltó háladatlanságot, mely-

lyel] az ő ugynevezett jótékonyágukat lebecsülik. Arra nem is gondolnak, hogy az ő jólétük ezeknek az éhezőknek verejtékéből jegecsesedett ki. No de kaptak ezért menhelyet, lelenczházat és hasonló más intézményeket. Kaptak, de csak olyanokat, akár a bábszínházak. És még ezek is azoknak a filléreikből kerültek ki, akik maguk is oda jutnak vagy onnét kerülnek ki. Valóságban csak ennyire terjed ki a tehetős társadalomnak köztevékenysége és áldozatkészsége azok irányában, kiknek mindenét köszönheti.

Ezekkel a gondolatokkal, ezekkel az érzésekkel léptünk az új évbe és hozzáfűződött az a meggyőződésünk, hogy csak akkor boldogulhatunk, ha munkánk értékét ezentul magunk fogjuk megszabni azokkal szemben, akik igénybe veszik.

Ennek egyik előfeltétele a szervezkedés. Vannak ugyan már szakszervezetek, de ez még nem elég arra, hogy az egy célú követők oly egységgé tömörüljenek, melyet megbontani ne lehessen. Mert az előre látható, hogy a munka feltételeinek megállapítása körül nagy harcra van kilátás, melynél a jelenleg erősebb fél minden fegyvert igénybe fog venni, a mely csak rendelkezésére áll. Akkor pedig a szakszervezeteknek megbontása, lehetlenné tétele az első lépés lesz az elérendő cél megvalósíthatásáért. Ennek a lehetősége fenn áll, a mint azt már hangoztatni is kezdték. Más sokkal hatalmasabb fegyver kell a munkás ember kezébe, ha ebből a bekövetkezendő harcból mint győztes fél akar kikerülni. Ez a fegyver a sajtó. Olyan sajtó megteremtése, mely minden üzleti érdeket mellőzve egyedül csak a kitűzött célú fogja szolgálni és a melyeket mindazoknak pártolni kell, a kik közös fegyvertársak akarnak lenni. Akkor azután a szervezetek beszűntetése nem tehet kárt az érdektársak között, mert hatalmas sajtója útján a mozgalom minden alakulásáról értesülnek, ki lesznek oktattva teendőik felől és akkor és ott tömörülhetnek, felléphetnek, a hol és a mikor akarnak, vagy szükség van egyöntetű cselekvésre.

A másik fegyver, mely ép oly hatalmas, mint ez első, a munkásnak függetlenítése, hogy anyagi szükségét ne szenvedjen, hogy tudjon kitartani akkor, mikor a közös érdek megkívánja, hogy a munkától tartózkodjék. Elhibázott dolog volt kezdettől fogva a sztrájkpénztár és a sztrájkpanyák rendszere, mert mindkettő hatalmi eszközökkel megsemmisíthető; de az utóbbi elvonván a munkást családja köréből, huzamosabb ideig nem is tart-

ható fenn. Maradjon a munkás otthon, családja körében. Eddig a szükség hajlott a rábeszélésre és a gyengébbek kedvéért kellett a felügyelet, de ha az anyagi függetlenség fenáll a sajtó útján való összelartás által, akkor megvan a kitartás is az igazság mellett. E célra pedig oly független, munkások által alakított pénzintézetre van szükség, mely minden törvényes kellékekkel felruházva, semmiféle hatalmi tulajdonságoknak nincsen kitéve. Ennek a pénzintézetnek jutna az a feladat, hogy minden munkásnak a nyereszkezdést kizárva otthont teremtsen és módot adjon arra, hogy oly tőkével rendelkezzen, mely hosszú időre képes a megélhetést biztosítani. Elhibázott taktika az, melyet sok helyütt követnek, hogy szertelen követelésekkel előállva, alku tárgyává teszik jogaikat, mert az elveszett munkabért soha sem pótolhatja a kicsikart bértöbblet és csak nagyobb szegénységnek a forrása. Ha azonban anyagiakban független emberek a munkájuktól függő érdekeltek elé állanak jogos és igazságos követeléseikkel, akkor lehetetlen, hogy ők huzzák a rövidebbet. De az erősebb félre is az a kötelesség hárul, hogy a selejtes elemeket soraiból eltávolítsa, más különben a társadalom nem átalakulni, hanem romba fog dőlni, ami mindkét félre helyrehozhatatlan szerencsétlenséggé válnék.

Készülni kell tehát a nagy harcra, hogy megteremjen a mindnyájunktól óhajtott béke s vele a jólét és megalégedés.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva azon összegre, mely őt az alapszabályok értelmében megillette. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, az egyesületnek okvetlenül bejelentendő

3. A tag törvényes nevének elhalálása esetén az alapszabályszerű segélyben részesül.

4. A tag 15 évi tagsága idejének letelte után, ha 50-ik életévét betöltötte, életbiztosítási kötvényére 1000 koronáig terjedhető kölcsönt kap a „Kitartás Takarékszövetkezet“től.

5. Minden tag a belépéstől kezdve u gy peres mint

perenkivüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

6. Az egyesület havi közlönye minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 12. sz. kimutatott segélyösszeg K 130,925.—

Ujabb segélyek:

1702. Ormi Miksa Buttyin, a tag halála után	1000 K.
1179. Schmidt Lajos Szabadka, a tag halála után	1000 »
3444. Pálfi József Temesvár, a tag hal. után	1000 »
2287. Buzek Géza Erzsébetfalva, a tag neje halála után	300 »

Balesetsegélyek:

Lapunk 12. sz. kimutatott segélyösszeg K 35,137.93

Ujabb segélyek:

2997. Méhes Mihály Budapest ... .. 200 K

Ujlesztendő.

Az öreg Idő apónak egy ősz hajszállal újra több van a fején. Nagy bánat érte szegényt, újra egy kedves szülöttjét temette abba a nagy temetőbe, amelynek kapuján e felírás áll: »Mult«. Az emberek körülállják a sirt s bizony megállapítják, hogy a most elmúlt ó-esztendő már születésekor keveset ígért és életében még kevesebbet váltott be, mert a mit mutatott az is csak reménység volt. Bajt ellenben annyit zuditott ránk, hogy egyebet sem tettünk, csak azok ellen védekeztünk. Ugy voltunk ezzel az esztendővel, mint a vállalkozó, aki, míg vállalata virágzik, aránylag csekély fáradsággal nagy vagyont halmoz össze, míg ha a balsors kereke elkapja, óriási küzdelmet kell neki kifejtene csak azért, hogy vagyona kis részét megmenthesse, s így legalább szükös megélhetést biztosíthasson magának. Hát az elmúlt esztendőben így kellett épen küzdenünk, mert anyagilag nem előre mentünk, hanem hátra maradtunk. Folytonosan küzdeni kellett a ránk nehezdedő szükség ellen s így nem volt időnk az előremenetel utját megépíteni, már pedig aki folyton előre nem halad, az hátramarad. De ez a küzdelem, ha kézzelfogható eredményt nem is termelt, szolgál egy nagy tanulsággal, mely ott van az események mélyén és ez az, hogy »ember küzdve küzdj és bizva bizzál«. Küzdenünk kell tehát egy jobb jövőért, s e közben el nem csüggedve kell biznunk igazunkban s saját erőnkben.

Ami az elmúlt esztendő küzdelmeit illeti, jellemzi őket az a sajátságuk, hogy első sorban nem is a jobb jövőért, mint inkább egy régebbi normális állapot helyreállításáért folytak le. Nem azért folyt a küzdelem, ami még nincs meg, hanem azért, ami már megvolt, de amit a sors kivett a kezünkből. Különösen áll ez a vasutasokra. Arról van elsősorban szó, hogy helyre állítsák az egyensúlyt a javadalmazás és a szükségletek között. Az az egyensúly, amely körülbelül megvolt egész az életviszonyok ama mélyreható változásáig, a mely az utóbbi néhány

év alatt beállott. Ma az élet megméri a javadalmazást a szükségletek mérlegén s a szentencia ez: »Mégméréttel s könnyűnek találtattál«. S ez ellen nincs appelláta. A szükségletek nem olyanok, hogy azokat vissza lehetne szorítani, azokat okvetlen ki kell elégíteni. Másképp az egyensúly tehát nem állítható helyre, mint hogy a mérlegnek azt a serpenyőjét, amelyben a jövedelem van, jobban megrakjuk. Másképp bizony nem, mert a szükségletek egyrészt megszorodtak, másrészt a régiek kielégítése is drágább mint ennelőtte. A régi pénzegység a forint volt, de azért még a forint negyedrészen is sok szükségletet lehetett kielégíteni, ma a pénzegység a forintnak a fele a korona, de ma az árak állnak forintos alapon, mert a koronából legalább kettő kell, ha valami szükségletet ki akarunk elégíteni.

Igy derül ki tulajdonképen, hogy a fizetés-emelés vagy rendezés kívánsága nem a birvagy szülőtte, nem urhatnámságból előálló »teljesíthetetlen követelés«, hanem csak egyszerű kiegyenlítése az élet valóságának és a jelen elavult állapotainak. Az élet napról-napra változik, a különbségek napról-napra nagyobbak lesznek, s ha ez a kiegyenlítés csak nagy időközökben történik, mint itt is, természetes, hogy nem megy oly könnyen, mint ha rövidebb időről van szó. De ez épen nem jelenti azt, hogy most már a nehézségek miatt a kiegyenlítés épen ne történjék meg.

Mindezeket figyelembe véve kitűnik, hogy a fizetésrendezésben nem is lappang az alkalmazottra nézve valami új előny, sem a vállalatra nézve valami új teher. Az alkalmazott csak azt nyeri vele, hogy amennyiben a szükségletek ma tulszárnyalják jövedelmét, az ebből előálló hiánya fedezve lesz, az intézet pedig csak levonja a ma érvényesülő közgazdasági élettörvény következményeit, amely szerint a munkabér ma folytonosan emelkedő irányzatot mutat.

Az a helyzetjavítás azonban, amely a fizetésjavítással eléretik, nem minden, ez csak a biztos út, amelyre lépve elérhetjük a kecségetető jobb jövőt. Ez csak az alapszükségletek kielégítését biztosítja, csak »a betevő falatot« adja meg.

Igaz, hogy rendszerint ez az, amit közönségesen a »megélhetés« szóval jelezni szoktunk, s így tehát a megélhetés biztosítva lesz, ámde jól meg kell szivelni az ígét, hogy »nemcsak kenyérrel él az ember«. Amilyen fontosak a test szükségletei, épen olyan fontosak a lélek szükségletei, sőt az utóbbiak mentül jobb kielégítése biztosíthatja amazoknak is jobb kielégítését. A műveltségi szükségletek, amelyek a mai kor emberében rohamosan nőnek, igen fontosak a munkaadó intézetre nézve is, úgy hogy ezek kielégítésére az intézetnek kell módot nyújtani. Különösen fontos itt az ifjabb vasutas nemzedék nevelésének biztosítása. Az ez irányban tett lépések azonban csak úgy vezetnek célhoz, ha a nevelés először a legfelsőbb fokig biztosítva lesz, másodszor, ha a nevelés célját előmozdító intézmények (vasuti iskolák, internátusok stb.) cél tudatosan és rendszeresen alkotnak meg, még pedig az élet követelményeinek megfelelő számban, hogy a belőlük származó jóból minden vasutas kivehesse részét. Így megmenekül a családvasutas a kiadásoknak egy olyan részétől, amelyeket most vagy szájától von el, vagy adósságból teremt elő.

Van azután még egy igen fontos szükséglet,

amely a rendes fizetésből szintén nem elégíthető ki éppen annál a rendkívüli helyzetnél fogva, amelyben jelentkezni szokott. Ez a szükséglet a betegségben való gyógyítás, a betegségben, az igazi »szükség« állapotában. Az egyén érdeke itt összeesik a köz érdekével, az egyén érdekét ápolva tehát a közérdeket is előmozdítjuk.

Veszendőbe menő erők megtartásáról, vagy elvesztett erő visszanyeréséről van szó, azután arról, hogy ha a beteg az ő ágyából felkelve megszabadul szenvedéseitől, hálát adva Istennek, ép erővel és egészséggel kezdhesse újra szorgos munkáját. De teheti e ezt jó kedvvel, ha betegsége folyamán a megcsappant jövedelem dacára is megnövekedett kiadásai voltak s vagyoni egyensúlya felbillent? Nemde az intézetnek is érdeke, hogy alkalmazottai ép erővel és ép lélekkel, tiszta kedvvel végezzék szolgálatukat? Nemde, a saját érdekét is fogja istápolni az intézet, ha az ilyen sinylődöt körülöleli jóléti intézményeinek karjaival s így elhárítja róla mindazokat a súlyos következményeket, amelyek őt fenyegetik. A jóléti intézmények az intézetnek ilyenképen igen hasznos befektetésül fognak szolgálni, amennyiben eképen a személyzet tevékenységének eredményét jótékonyan befolyásolják. Ehhez azonban szükséges, hogy újabb intézmények létesüljenek, a meglévők pedig minél erőteljesebben szolgálják feladatukat.

Mindezek azt mutatják, hogy egyfelől a vasutas nem felületes okokból kéri helyzetét javítását, hanem az élet kényszerítő nyomása alatt, másfelől az intézet, midőn e kívánásokat teljesíti, nem jótékony-ságot gyakorol, hanem jogos igényeket elégít ki. Ezzel azonban korántsem akarjuk azt mondani, hogy e kérdések megoldásához a szívnek, az emberiességnek nincs köze, sőt annak itt igen nagy szerepe jut, amennyiben az intézők belátására, méltányosságára, emberszeretetére itt igen nagy szükség van. Mindazok, kiket e dolgokban ezek a szempontok irányítanak, a vasutasok ezreinek háláját nyerik elismerésül.

Az itt hangoztatott eszmék közel állanak ahhoz, hogy testet öltsenek, a vasutasokat igen közelről érintő dolgok fognak az új esztendőben dülőre jutni. Nagy időket él most a vasutasok kara, szép és dicső dolog tehát, hogy vállvetve tegye mindenki a maga kötelességét, a melylyel tartozik úgy önmagának, mint az összeseknek. Így talán boldogabb lesz az új esztendő, mint az ő, akkor talán rá fog illeni a köszöntő:

Uj esztendő
Vigság szerző.

B. L.

Koldusvilág.

Mikor az emberek feltalálták a pénzt, sokan azt gondolták magukban, hogy most már vége-hossza nem lesz a boldogságnak. S éppen ellenkezője történt: a pénz sok ember nyomoruságának lőn kutforrása.

A pénz ugyanis elősegítette a nagylábon élést, s megkönnyítette a tékozlást.

A könnyelműség titken adósságokba veri magát, kamatra és tőkére nem is gondol s a dolog vége az lesz, mi is lesz? — hát a koldusbot.

Más egyéb okok is nyakunkba akaszthatják

a koldustarisznyát, így például nagyobb szerencsétlenség, hosszas betegségek, árvaság vagy öreg kor, de végső okában mégis legtöbbször a pénz, közvetlenebbül pedig a restség és tékozlás faragják a koldusbotot.

Nézzük Londont. Itt van legtöbb pénz és legtöbb koldus. És pedig a javából, mert olyik revolverrel koldul! Mikor Londonnak csak 1,200.000 lakosa volt, 12.000 koldussal dicsekedhetett. Most legalább kétannyival. Ebből is láthatjuk, hogy a pénz mennyisége egyenes arányban áll a koldusokéval. Angliában történt, hogy egy koldus alamizsnát kért:

— Könyörüljön rajtam, uram, mert ha nem könyörül, olyat teszek, amit még sohasem tettem.

Az ur alamizsnát nyújt neki, s szánakozó hangon kérde tőle:

— És ugyan mit tett volna?

A koldus már távozóban kiáltotta vissza:

— Dolgoztam volna!

Ez legalább dolgozott volna. Ennél tehát sokkal gazabb volt az a magyar koldus, aki — ezelőtt tizenöt esztendővel — éjjel tájban leütötte áldozatát és csak egy négykrajczáróst talált nála. Ekkor a lámpavilágnál ideje volt még czédulát írni, s azt áldozatának homlokára ragasztani, ezzel a fölirással:

— Inkább négy krajczárért egy embert megölni, mint dolgozni!

Az a szerencsénk, hogy mi nem vagyunk tulságosan dusak a koldusokban, sem az ágról szakadt szegény embereken. De jól is van így. A magyar ugyanis szeret jól élni, s ha annyi szegénye volna, mint például Olaszországnak, egymást kellene fölfalniok. Az olasz szegény azonban megelégszik két-három szál makarónival s egy pár zöld fügével, aztán jövel a hasra, óh áldott napsugár!

Párisban táblájuk van a koldusoknak: süket, néma, vak, sánta és béna fölírásokkal. Ott történt a következő jelenet:

Egy uri asszony át akart sietni egyik széles uton. Ekkor látja, hogy egy koldus is keresztül igyekszik, de ez valószínűleg nem hallhatja az automobil bömbölését, mert a fölírása: süket.

— Szerencsétlen! kiált rá a dáma, ön bizonyára veszélynek teszi ki magát, mert nem hallhatja, hogy közelít az automobil.

— Dehogyan nem! Jobb fülem van, mint a legraffináltabb nyulnak!

— Hát ez akkor mi?! — faggatja az asszony, »süket« táblájára mutatva.

— Egyszerű tévedés!

— Hogy-hogy?

— Mert én néma vagyok, s tévedésből kaptam a »süket« táblát.

— De hisz ön nem néma!

— Pardon! kiált a koldus, elhibáztam. És el akar rohanni.

De az asszonyosság gallérjánál tartja a »süket-néma« koldust, s ez csak úgy tud a rendőrség beavatkozásától megszabadulni, hogy egy frankot ajánl a markos párisi dámának.

A dolog nyitja pedig az, hogy kelepczébe jutott emberünk pár évvel a történet előtt azon gondolkozott: mi volna reá nézve a legkényelmesebb pálya? És elhatározta, hogy beáll némának. Be is adta írásos kérvényét »néma« tábla viseléséért, a városházán azonban »süket« táblát kapott.

Innén a baleset.

De hát — mindenkit érhet ilyen.

Szó ami szó: koldusnak lenni nem a legutolsó dolog. Mert ha az ember nem akar mást, mint az idő viszontagságai ellen megedzõdni, vagyis makkegészséget szerezni, más czélt maga elé kitűzni nem akar, mint — megöregedni: a legalkalmasabb pálya, a koldulás.

És nyugalmas pálya!

Mert a koldusnak sem ellensége, sem hizelgõje. Tűzvész nem érheti, vizözön nem fenyegetheti. Ha háboru van, akkor sem ijed meg a puskaporszagtól; mert veszíteni valója semmi nincsen. A koldust a forradalom sem aggasztja. Ha király, ha elnök őrzi az ország érdekeit, az ő kenyere megvan, mert ő koldus.

— Pajtás! mondja az egyik koldus, már esteledik, elmehetnénk haza.

Mire a másik a hátralévõ négy-öt házra mutatva, önérettel és a *jog* tudatában felel:

— Csak nem engedjük el nekik!

S ez a koldulás joga — a jog, törvény és igazság jegyében.

I. Miksa császár krajczárt adott valamelyik koldusnak. A koldus elégedetlenkedett, mire Miksa megnyugtatta õt:

— Ha mindenkitõl egy krajczárt kapsz, gazdagabb lész, mint magam.

Már ez is vigasztaló dolog. Még vigasztalóbb, hogy a koldus igazán megtudhatja: *önzetlenül* ragaszkodik-e hozzá valaki?

Az is vigasztaló rá nézve, hogy rendkívüli *emberismeretre* tehet szert. A koldus például igen jól tudja, hogy legjobb társaságban levõ emberektõl kérni alamizsnát. Mert akkor legalább nyujtanak — egymás kedvéért.

Mig ha magános urtól kér, könnyen úgy járhat, mint az a szegény koldus, aki Dobó István, nemzeti színházbeli kardalostól kért:

— Hagyja barátom, ha kissé jobban besötétedik, magam is megyek.

Deák Antal.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Az udvari bohóc. II. Henrik, francia király igen szigorú fejedelem volt, aki még tévedésbõl sem gyakorolt jótékonytságot senkivel. Egy alkalommal vadászatra ment nagyobb társasággal, és az udvari bohóc szintén velük tartott. Egyszerre zivatar támadt és a kíséret a királylyal együtt alaposan megázott. Az udvaroncok sápitózni, óbégatni kezdtek, hogy a király egészen átázik és megpuhul rajta minden. Sohse bánjátok — szõlt közbe a merész bohóc — amíg a király megpuhul, eshet az esõ akár két évig is.

Az erdei asszony. Genftõl nem messze fekvõ Haute-Savoie községben néhány év óta rebesgették, hogy a közeli kiterjedt erdőségekben egy meztelen nõi személy bolyong, aki inkább már vadállathoz, mint emberhez hasonlít. Többen látták már, de közlebe nem férkõzhettek, mert ha valakit megpillantott, jól elrejtõzött s sűrűségben. A hatóság figyelmessé lett a sok beszédre, meg is indította a kutatást, de eddig eredménytelenül. A múlt hóban egy polgár jelentést tett a községházánál, hogy éjnek

idején egy kóbor asszony lopódzott tanyájához és elvitte a malacoknak szánt eleséget. Erre a város elhatározta, hogy török-szakad, de felkutatja a rejtélyes erdei lakót. Csendörök és több községi polgár több napon át valóságos vadászatot tartottak és néhány nap elõtt végre sikerült elfogniok az elõlük vadul menekülõ nõt. A különös embert beszállították a községházára. A polgármester kérdésére nem tudott válaszolni, csak artikulátlan hangokat hallatott. Gyanítják és több adat mutat arra, hogy a néber nem más, mint a Genfbõl tizenegy év elõtt rejtélyes körülmények között eltűnt felesége Nicolet gazdag polgárnak. Az asszonyt akkor is már elmebetegnek ismerték. Valószínű, hogy a tébolyodott nõ azóta az erdőségben él, de hogy minden öltözet nélkül hogy állotta ki az idő viszontagságait, az talány. A nõt a genfi kórházban ápolják.

A gyorsvonatok menetssebessége. A badeni államvasut igazgatósága elhatározta, hogy a mostani téli idõszakra a gyorsvonatok sebességét emelni fogja. Ezek szerint némely vonalon óránként 95, a legtöbb vonalon azonban óránként 110 kilométer sebességgel fognak haladni a gyorsvonatok. Ezeken a vonalokon a tavaly megejtett próbautak alkalmával 140 kilométer sebességgel tudtak haladni a vonatok és az alépitmény szilárdságát e próbamenetek kifünõen bebizonyították.

Ötletes vámszedõk. Tudvalevõleg Amerikában magas beviteli vámok vannak érvényben különféle iparcikkre, ékszerekre. Mi sem természetesebb, hogy a hajón érkező utasok igyekeznek vámköteles tárgyaikat a vámhivatalnokok elõtt a menynyire lehetséges, elrejtetni. De ezeknek éberségét ritkán lehet kijátszani és gyakorlott szemeik oly helyeken is felfedezik az elrejtett vámköteles értékeket, ahol más nem is sejténé. Egy alkalommal egy öreg pupos ember szállt le a hajóról. A vámtisztnek felõtlõtt a rosszul álló ruha és megizsgálta az utazónak a pupját. Bizony nem volt az ember pupos, hanem drágakövek és aranycsattok voltak benne, amiket egy ékszerész-czég megbízásból hozott Amerikába. Egy kövér hölgyet is kényszerítettek arra, hogy a vámhivatal nõi tisztviselõi elõtt levetkõzzék. Errõl is kisült, hogy egy cseppet sem kövér, hanem testén több száz méter csipkét hordott. Egy kormányos pedig egy nap vagy tizenöt-ször jött a hajóra és távozott el onnan, mindannyiszor más új ruhában. Egész ruhatárt hordott ki így magának, mert a testen levõ ruha természetesen vámentes.

Diplomata furfang. Bismarcknak apró ravaszságát jellemzi egy most nyilvánossá lett kis párbeszéd. A lezajlott német-francia háboru után, mikor a német hadsereg Berlinbe érkezett, Izing tábornok, a félkarját elvesztett hõs, a csapatok által hozott különféle francia fegyvernemekbõl magának egy gyűjteményt akart összeállítani. Egy alkalommal Bismarck lépett be hozzá ezzel a kérdéssel:

— Mit ért ön, tábornok ur, »egynéhány« alatt?

Kettõ-három, ugyebár, az »egynéhány« ?

— No igen, excellenciád, — felelte a tábornok — de lehet az öt-hat is.

— Akkor jól van — válaszolt Bismarck. — A császár azt mondta ugyanis, hogy a schönhauseni parkom részére válasszak ki egynéhány francia ágyut. Minthogy ön »egynéhány« alatt hatot ért, legyen oly szives és küldjön nekem el hatot.

A ravasz diplomata így toltta a darabszám fölött való felelősséget az öreg tábornokra, aki persze Bismarck kivánságát teljesítette.

A „köpenicki kapitány“ önéletrajza. Voigt Vilmos czipésmester, aki porosz gárdatiszti ruhába öltözve egy csapat porosz gárdistát bevezényelt a köpenicki városházára és így a polgármestert letartóztatva, katonai segédlettel kirabolta a városi pénztárt s azután megszökött, vizsgálati fogsága alatt védője számára terjedelmes önéletrajzot írt. Az önéletrajz meglepő intelligenciáról tanuskodik és igen ügyesen csoportosítja a védelmére szolgáló érveket. Az érdekes biográfiát kivonatban itt közöljük.

1849-ben születtem; — kezdi — atyám Pillauban, mint altiszt hagyta el a katonai pályát és onnan tért vissza mesterségéhez, a czipészsgéhez. A kaszárnyával átellenben laktunk és így, mint gyermek, korán érdeklődtem a katonai dolgok iránt, sőt később annyi jártasságot szereztem a szolgálati reglamában, mintha magam is katona lettem volna. A katonák szerettek engem és gyakran megengedték, hogy velök lovagoljak. Amint mondták, eleven és meglehetősen szép gyermek voltam. Közeli unokabátyám, mechanikus, aki igen művelt ember lévén, nevelésemre nagy befolyást gyakorolt. Válogatott könyvtára sok élvezetet nyújtott nekem. Bácsim oly jól bánt velem, hogy többet időztem nála, mint a szülői házban. Halála után atyám házában megváltozott az élet. Az eddigi békét szakadatlan viszály váltotta fel. Különösen anyám szenvedett sokat atyám zsarnoksága alatt. Midőn egyszer nagyobb veszekedés keletkezett, dühömben elhagytam szüleim házát és magamon kívül a szomszédba futottam. A szomszédunkból a szobában nem volt senki és én fedetlen fővel, kabát nélkül lévén, minden gondolkodás nélkül az ott talált kalapot és kabátot magamra öltöttem és elsiettem. A szomszéd valószínűleg nem tudta, hogy én vittem el, mert jelentést tett az előjáróságnál és mikor másnap a határban elfogtak, ezért a tettemért a hatóság büntetést szabott rám. Ez volt az első büntetésem. Otthon ezután nem volt maradásom. Minthogy a mesterséget értettem, én is vándorlegény lettem és így mentem városról-városra, munkát keresve és gyakran kapva is. Berlinben egy jó mesterhez álltam be, de a többi segédek folytonosan gunyoltak szegényes öltözetem miatt, ami szerfelett bántott. Egy nap a posta utalványt hozott a számomra egy márkáról. Épen akkor egy garas nélkül voltam, megfogamzott tehát bennem az a könnyelmű gondolat, a hiányosan kiállított utalvány láttára, hogy mi baj lenne, ha az egyes elé egy kettőst írnék és a betűkkel írt egyest huszonegyre javítanám. Kíváncsi voltam, menne-e ez a dolog. Arra, hogy mekkora bünt követek el, nem is gondoltam. A postán ki is adták a pénzt, amelyen felöltöttem. Este tudtomra adta a gazdám, hogy egy postahivatalnok és egy idegen ur kerestek. Roppantul megijedtem és félelmemben még az este elszöktem Berlinből. Nem is találtak meg és ekkor látva, hogy a dolog sikerült, vándorlásaim alatt ily utalvány-javításokat még kétszer követtem el. Végre Angermundenben elfogtak és tiz évi fegyházra, ezeröttszáz tallér lefizetésére avagy további két évi fegyházra ítélték el. Írtam a vizsgálati fogságban szüleimnek, de választ nem kaptam.

A szigorú ítélet nagyon elkéserített. Bűnösnek

tudtam magam, de ekkora büntetésre nem számítottam. Hosszu ideig tartó fogságom alatt sok könyvet, a remekírókat, a világtörténetet, természettudományi műveket, kritikai szemléket olvashattam és ismereteim így nagyon megbővültek. Fogságom alatt imádott nővérem, Berta, meglátogatott egyszer, aminek kimondhatatlanul örültem. Kiszabadulásom előtt röviddel értesültem, hogy anyám tüdőgyulladásban meghalt. Csak mikor szabad lettem, tudtam meg, hogy halálának igazi oka atyám brutalitása volt. Amikor haza mentem, otthon mostoha anyát találtam. Ez elvette a kedvemet és újra vándorolni kezdtem. Minthogy ügyes munkás voltam, könnyen foglalkozáshoz jutottam. Ameddig nem tudták, hogy fegyházból jövök, jól bántak velem, mihelyt azonban ez kiderült, rögtön kiadták utamat. A hatóságok gondoskodtak arról, hogy nyilvántartásuk révén a gazdáim is megtudják előéletemet. Így bevándoroltam egész Európát, voltam Prágában, Brünben, Budapesten, Odesszában, Rigában, Obernikban. Itt nagyon jó dolgom volt. Egy jó barátom egyszer meghívott egy lakodalomra. — Mikor este onnan a vigkedvű társasággal a városba visszaballagtunk, egy mulatóhely előtt bucsut vettünk a társaság néhány tagjától. Ekkor egyik barátomnak eszébe jutott, hogy az ismerős mulatóhely egyik szobájában egy hangszer áll a közönség mulattatására. Bement és kihozta. Mi letelepedtünk a rétre és vidáman énekeltünk. Később megelégtünk a mulatságot, a társam azonban ahelyett, hogy vissza tette volna a helyére a hangszert, otthagya. Társam másnap el is távozott a városból, és harmadnapra a rendőrség engem letartóztatott. Hiába bizonyítgattam ártatlanságomat, az igazi tettes helyett engem ítélték el egy esztendő fogságra. Innen kiszabadulva, láttam, hogy hazámban nem maradhatok, külföldön akartam letelepedni. De a hatóságok vonakodtak oly utlevelet állítani ki, amelyben büntetéseimről ne legyen szó. Így tehát hiába vándoroltam volna ki. Vismárból, Mecklenburgból pedig kiutasítottak. Nemrégiben összerúgtam Berta nővéremmel, és megismerkedtem egy nővel, akivel jegyet váltottam. Azt hitttem, új életet kezdek meg. Ekkor jött az utolsó csapás. Kiutasítottak Berlinből is. Ekkor elhatároztam, hogy akárhogy, de pénzt keritek, hogy valahol a világon letelepedhessek. Így jutottam Köpenickbe.

Ibrahim basa temetése. Kairóban, mint onnan jelentik, most temették el fejedelmi pompával Ibrahim basa egyiptomi herceget, akit Páris közelében halálos szerencsétlenség ért az automobilján. A temetés olyan nagyszerű volt, amilyenhez hasonlót Európában nem igen láthat az ember. A menet élén hat arabus lépdegélt, mögöttük nyolcz teve, melynek mindegyike két-két ládat vitt datolyával, uborkával, kenyérrrel és más eleséggel tele, hogy a kísérő népet megvendégeljék vele. Utánuk hat fegyvertartó jött, kiknek az utczagyerekkel volt legtöbb dolguk. Majd négy hizott ökröt hajtottak, ezeket leölték a siron és a hust kiosztották a szegényeknek. Itt megszűnt a folytonosság s néhány méternyire hátul új menet következett. Ebben a menetben két fullajtár járt elől, utánuk az alkirály hadseregének zenekara következett, körülbelül harminczöt ember. A zenekar után diszszázad következett, amelyet három századból állítottak össze. A katonák uniformisa tetőtől talpig fehér volt, s a fegyvert csővével lefelé tartották. A diszszázad mögött arabus

tisztek jöttek, tarka és jobbára aranynyal agyonhimzett ruhában, azután vakok, akiket megvendégelték a sirnál, tánczó és üvöltő dervisek, körülbelül fél méter magas süveggel, arabus előkelőségek, az egyetem előjárói s a törvényszék tagjai, akik hosszú fekete kabátban voltak, csilinderkalappal — harminczöt fok melegben. Következtek a papok, egész légió udvari alkalmazottak, kik nagy tálakon gazdag választéku ételsort vittek, az ugynevezett halotti eledelt. Az udvari személyzet után az eunuhok következtek, körülbelül harmincz hatalmas szál ember, akik aligha érezték jól magukat európai öltözetükben. Mögöttük végre a halottaskocsi, mert a halotról mégsem feledkeztek meg, bár azt hitte mindenki. A herceg holttestét, arab szokás szerint, egyszerű ládába tették, amelyet aztán sárga selyembe burkoltak. A koporsón volt az uniformisának a kabátja és gazdaghimzésű süvege, meg a kardja. A halottaskocsi után a hercegek és más gyászolók következtek, a háremhölgyek udvari fogaton, majd a sirató asszonyok, akik minden képességük megteremtésével sirtak. Jó fél óra hosszat tartott, míg a menet egy pontról elvonult. A herceg tavaly biztosította magát huszonegymillió márkára egy német intézetnél.

Európai és japáni ellentétek. Egy híres francia hadi tudósító, Ludovica Naudean, akinek volt alkalma a japániakat tanulmányozni, a párisi »Le Journal«-ban érdekesen mutatja ki azt a feltűnő ellentétet, a mely az európaiak és a japániak közt fennáll. Európában — írja Naudean — a házépítést az alapozással kezdik meg, míg ellenben Japánban először a tetőt készítik el és csak azután kezdik az építést. Az európai asztalos úgy gyalul, hogy a gyalut taszítja, míg a japáni maga felé vonja. A japáni csavar olyan irányban fordul, a mely éppen az ellenkezője az európai csavarfordulatnak. Európában úgy nyílik az ajtó, hogy függőleges irányban sarkvasa körül fordul; Japánban az ajtószárny vízszintes helyzetbe kerül. Az európai szabónő a czérnát fűzi a tübe, ellenben a japáni asszony a tüt fűzi a czérnára. Az európai asszony akként varr, hogy a tüt a szöveten szurja keresztül, a japáni szabónő ellenben mozdulatlanul tartja a tüt és a szövetet lökdösi bele. A japáni istállóban a lovak fejjel az ajtó felé állanak és a japáni lovas úgy száll a lovára, hogy a jobb oldalán megáll, a jobb lábát rakja kengyelvasba és veti magát a lóra. A japániak fölülről lefelé irnak. Könyveik ott kezdődnek, ahol a mieink végződnek és a jegyzetek az egyes lapok felső részén vannak. A levélczimzések-nél először az országot, tartományt, várost, utcát és házszámot jelzik és csak azután írják a czimzett nevét. Az európai asszonyok csecsemőiket a karjukon tartják, a japáni anya pedig már zsenge korában hátán lovagoltatja gyermekét. A japáni asszony

nem röstelkedik, ha akár fürdőjében is meglepi egy férfi, azonban kivágott ruhában a világért sem jelenék meg egy mulatságon. Az ottani fölfogás szerint ugyanis az első eset a véletlenre vezethető vissza, tehát ártatlan, míg ellenben a dekolletázs tervszerű szeméremértés. Európában a feleség anyja a gonosz anyós, míg Japánban ezt a kellemetlen szerepet a férj anyja tölti be.

Európa adóssága. Európa a megtestesülése a tékozló »öregnek«. Mentől jobban mulik feje fölött az idő, annál eszeveszettebb mértékben nőnek az adósságai, 1850-ben még »csak« 46 milliárd frankot tettek ki egyes államainak adósságai együttvéve. Ez magában is elég tisztességes kis adósság lehetett ha évenként csak kamatai is 1764 milliót tettek ki. 25 év alatt, 1875-ig, még huszonötmilliárd adósságot csinált, mintha csak évről-évre szerzett volna gondjai közé egy-egy újabb milliárdocskát. Ekkor már csekély három milliárdot fizetett el kamatban. 1905-re már szinte megdupláztta ezt a summát. Nem kevesebb, mint 143 milliárdra szaporította fel adósságait, kb. hatmilliárd korona kamatot fizetvén ki évenként. Mikor törleszti azt az iszonyu adósságot? Szegény európai népek! . . .

A tetszhalál. Az élve eltemetés gondolata még sok ember lelkét nyugtalanítja, habár az orvosi tudomány mai állása mellett elenyésző piczi számmal fordulhat elő ilyen eset. Régebben talán még aktuálisabb lehetett ez a félelem, mint ma. A híres meseköltő, Andersen például nagyon rettegett attól, hogy élve temetik el. Hogy ezt kikerülje, minden este ágya fölé a falra egy papir lapot függesztett, melyen nagy betűkkel ezek a szavak állottak: »Nem vagyok halott, csak tetszhalott.« Minden reggel azután levette a czédulát, hogy este újból felakassza. Egy Kempner Friderika nevű költőnő, aki mellékesen gazdag földbirtokosnő is volt, annyira rettegett a tetszhaláltól, hogy végrendeletében Boroszló városának jelentékeny összeget hagyományozott azzal a kikötéssel, hogy elhunytja esetén minden elképzelhető módot kíséreljenek meg aziránt, vajjon nem tetszhalott-e. A természettudomány állítása szerint tetszhalál az embereknél igen ritkán, állatoknál azonban gyakrabban fordul elő. Ismeretes például, hogy a halak befagyhatnak és heteken át maradhatnak merev állapotban anélkül, hogy az élet elszállt volna belőlük. Pictet fiziologus laboratóriumában tizenöt fokra lehűtött jégtömeg közé szorított halakat újra felelevenített, de 20 fok hideg mellett a halak végre is elpusztultak. Csigák 120 fok mellett is élve maradtak, a baktériumokat pedig a 200 fokos, elképzelhetetlen fagy sem tudta elpusztítani.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító Temesváron

Mag-, növény-, rózsa-, fák- stb. nagytenyészet.

(Tenyészterület: 62 hold = 73 hektár.)

Magvakból és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorfákat.

A legszebb fenyőféléket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leíró katalógusok ingyen.

Postaszállítmányok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállítmányhoz „Mühle tanácsadója a kertművelésben”, a legjobb kertészeti kézikönyv ingyen mellékeltek.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyereség-
részesedés.

„Dordrecht“

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873 évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Marokkói-utca 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCZIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.